

נגיעות מפרשת השבוע מטות מסעי

השבוע ביום שישי יחול ראש חודש "מנחם אב" חודש שנחשב במסורת ישראל כמועד לפורענות, אנו נתפלל שהקב"ה יהפכהו עלינו ועל כל עם ישראל לטובה לשלום ולברכה.

השבת בע"ה נקרא את פרשות מטות ומסעי ונסיים את ספר במדבר. נושאי הפרשות בין השאר, דיני נדרים ושבועות, הניצחון על המדיינים ובלעם, ראשית ההתיישבות בעבר הירדן המזרחי ועוד. השבוע העולם עקב בדאגה אחר ניסיונות החילוץ בתאילנד של הנערים והמאמן שנלכדו עמוק בלב האדמה למשך כשבועיים. כידוע, מלכתחילה הסיכוי למצאם חיים במערכת המחילות היה קלוש ואפסי. כשכבר נמצאו, דובר על חילוץ שייערך שבועות. למרות הסיכויים והסיכונים העצומים נערכו תהליכי חילוץ מעוררי הערצה. הקבוצה שהתה בתנאים לא אנושיים ובכל זאת כולם שרדו פיזית וזאת רק בזכות אמונה חזקה מנטלית. הסוף כידוע היה מוצלח - לאחר מסע קשה בצלילה בחושך בבוץ עם עצירות רבות תוך מתן אמון מלא במחלצים אשר הוכיחו את עצמם כולם ניצלו (למעט מחלץ מיומן שטבע ומת). המקרה מדהים ומעניק השראה עצומה לכל מי שמצוי במשבר שנראה ללא מוצא, סיפורי הצלחה מעוררי השראה לא חסרים (כמו מטפס ההרים שקפא, נחשב למת וחולץ חי) אנשים שרדו בזכות אמונה ונחישות פרשת מסעי מתארת 42 מסעות ונדודים קשים לאורך 40 שנה. מאז התרגשו על עם ישראל צרות ומלחמות שמד רבים, במשך אלפי שנים. הסיבה היחידה שעדיין יש מיליוני יהודים בעולם היא בדיוק אותה אמונה חסרת פשרות בבורא עולם, נחישות, דבקות בעולם התורה ובשמירת הייחודיות שלנו.

פרשת מטות פותחת בדיני נדר ושבועה. התורה מקדישה חשיבות עצומה לאמירה של דברים. אדם חייב להבין שלדבריו יש משקל עצום וחשוב "לשקול מילים" משום "כָּכֹל הַיָּצָא מִפִּי יַעֲשֶׂה". לא חסרות לנו מצוות ואיסורים ומסתבר שאדם יכול ליצור במו פיו מערכת שבועות ונדורים ולאסור על עצמו איסורים שהופכים לו לקדושה. כל אדם צריך להקפיד על מצוות ואיסורי תורה אך יכול בנוסף לבנות לעצמו עולם שלם של חיובים ואיסורים שיהיו אסורים עליו בדיוק כמו האיסורים מדאורייתא. הרב שטיינזלץ מדבר על היכולות של היהודי להחיל מערכות של קדושה - על הזמן - הקדשת זמן לתורה או לקבל על עצמו להכניס שבת מוקדם מהחוב ביום שישי, קדושת מקום - להקדיש מקום ללימוד תורה או תפילה ואפילו קדושת ישראל - גיור גוים המקבלים על עצמם את "קדושת ישראל" עד כדי האפשרות לגר להיעשות צדיק וגדול וישנן דוגמאות רבות לגרים שהפכו לגדולי וקדושי ישראל.

כפי שבכוחו של אדם לנדור ולהישבע, בכוחו לבטל ולהתיר אם יתחרט וזאת בדרך שנקבעה בהלכה. פרשת הנדרים מלמדת על כוחו הרוחני של האדם באשר הוא יכול ליצור לעצמו איסורים לצורך קדושה ויש לו את הכוח לבטל אותם. יש אומרים שכוחו של אדם נובע מעצם בריאתנו בְּ"צֶלֶם אֱלֹהִים" ומכח הדרישה "וְהִיָּתָם לִי קְדוּשִׁים" (ויקרא כ' כו'). האדם יכול להחיל קדושה מפני שלו בעצמו יש שייכות לקדושה ואפשרות לקדש "כָּכֹל הַיָּצָא מִפִּי יַעֲשֶׂה" זו אמירה חזקה על מהותו של האדם. חשוב להזכיר, חז"ל אינם מעודדים ואף מתנגדים לנדורים ושבועות. אנו מוזהרים בקהלת (ה' ד') "טוב, אֲשֶׁר לֹא-תִדָּר מִשְׁתַּדָּר, וְלֹא תִשָּׁלֵם". חז"ל השוו נדר לבניית במה לעבודה זרה "הנודר כאילו בנה במה בשעת איסור הבמות, והמקיימו ואינו משתדל להתיר נדרו, כאילו הקריב עליה קרבן" לפעמים בכלל נדר נוצר מכעס, מצוקה, עלבון ולא מתוך רצון אמיתי לקדושה. מי שנדר נדר ממצוקה או חולשה עדיף שיפנה לרב שיבטל אותו ובכך למעשה יעקור במה של עבודה זרה. מנגד, אדם המקדיש את זמנו ללמוד תורה, נודר לתרום תרומה קבועה, לעזור באופן קבוע לטובת נושא טוב יש בזה פתח כאילו בנה מזבח קטן לה' אולם רצוי שיעשה זאת ויקפיד על כך ללא שבועה ונדר ונשאר "וְהִיָּתָם נְקִיִּם מֵה' וּמִיִּשְׂרָאֵל; וְהִיָּתָה הָאָרֶץ הַזֹּאת לְכֶם, לְאֶחָזָה לְפָנֵי ה' "

שבת שלום.

שלר איתן

לעילוי נשמת אבי, מורי ורבי אברהם חנון בן נתן ואטל ז"ל